

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
10.5.2013
Taltionumero
1655
Diaarinumero
1946/3/12

1 (7)

Asia Kehitysvammaisten erityishuoltoa koskeva valitus

Valittaja X:n kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta

Päätös, jota valitus koskee

Hämeenlinnan hallinto-oikeus 13.6.2012 nro 12/0220/4

Asian aikaisempi käsittely

X:n kaupungin sosiaali- ja terveysviraston alainen viranhaltija on 9.8.2010 hyväksynyt A:ta koskevan erityishuolto-ohjelman, jonka sisällönä on muun muassa kuntoutuksellinen päivähoito Y:n päiväkodissa neljä tuntia päivässä 2.8.2010 alkaen.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 12.5.2011 tekemällään päätöksellä PU 1306A hyväksynyt B:n erityishuolto-ohjelmaa koskevan valituksen ja kumonnut viranhaltijan päätöksen siltä osin kuin se koskee kuntoutuksellista päivähoitoa. Samalla aluehallintovirasto on määrännyt, että kuntoutuksellinen päivähoito päivittäisestä kestostaan riippumatta sisällytetään A:n erityishuolto-ohjelmaan 2.8.2010 alkaen. Aluehallintoviraston mukaan päivähoitoaika ei voida rajata vain osittain kuntoutukselliseksi, vaan päivähoito on päivittäisestä kestostaan riippumatta järjestettävä erityishuoltona.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hämeenlinnan hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään hylännyt X:n sosiaali- ja terveyslautakunnan valituksen.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Sovellettavat oikeusohjeet

Sosiaalihuoltolain 17 §:n 2 momentin mukaan kunnan on huolehdittava muun muassa lasten päivähoidon ja kehitysvammaisten erityishuollon järjestämisestä sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään.

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (kehitysvammalaki) 1 §:n 1 momentin mukaan mainitussa laissa säädetään erityishuollon antamisesta henkilölle, jonka kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi ja joka ei muun lain nojalla voi saada tarvitsemiaan palveluksia. Pykälän 2 momentin mukaan erityishuollon tarkoituksena on edistää 1 momentissa tarkoitettun henkilön suoriutumista päivittäisistä toiminnoista, hänen omintakeista toimeentuloaan ja sopeutumistaan yhteiskuntaan sekä turvata hänen tarvitsemansa hoito ja muu huolenpito.

Saman lain 2 §:n mukaan erityishuoltoon kuuluvia palveluksia ovat muun muassa tarpeellinen ohjaus, kuntoutus sekä toiminnallinen valmennus ja yksilöllinen hoito ja muu huolenpito.

Saman lain 34 §:n mukaan erityishuollon yksilölliseksi toteuttamiseksi erityishuollon johtoryhmän tai sen määäämissä rajoissa toimintayksikön vastaavan johtajan tulee hyväksyä erityishuolto-ohjelma jokaista erityishuollon tarpeessa olevaa henkilöä varten. Ohjelma, joka on tarpeen mukaan tarkistettava, on, mahdollisuuksien mukaan, laadittava yhteistyössä asianomaisen henkilön itsensä ja hänen holhoojansa tai muun huoltajansa sekä sosiaalilautakunnan kanssa.

Lasten päivähoidosta annetun lain 2 §:n 1 momentin mukaan lasten päivähoitoa voivat saada lapset, jotka vielä eivät ole oppivelvollisuusikäisiä sekä milloin erityiset olosuhteet sitä vaativat eikä hoitoa ole muulla tavoin järjestetty, myös sitä vanhemmat lapset.

Saman lain 7 a §:n mukaan erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevan lapsen kuntoutuksen yhteensovittamiseksi laaditaan lapselle kuntoutussuunnitelma yhteistyössä lapsen vanhempien ja tarpeen mukaan kunnan muun sosiaalihuollon, terveydenhuollon sekä koulutoimen kanssa.

Asiassa saatu selvitys ja hallinto-oikeuden johtopäätökset

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain tarkoituksena on saattaa kehitysvammaiset tasa-arvoiseen asemaan ei-vammaisten henkilöiden kanssa. Alle 6-vuotiaat lapset ovat päivähoidossa yleensä vanhempien työssäkäynnin tai vastaavan muun hoidontarpeen johdosta.

Päivähoitoa voidaan kuitenkin järjestää myös vanhempien työssäkäynnistä riippumatta lapsen kuntoutuksellisten tarpeiden johdosta. Mikäli päivähoitoa järjestetään ensisijaisesti kehitysvammaisen lapsen erityisen yksilöllisen hoidon ja huolenpidon turvaamiseksi tavoitteena edistää hänen suoriutumistaan päivittäisistä toiminnoista, kysymyksessä on kehitysvammalain mukainen erityishuolto.

Vuonna 2006 syntyneellä A:lla on Downin syndrooma. Lisäksi hänen diagnooseinaan ovat toukokuussa 2011 annetun lääkärintodistuksen mukaan F71 Retardatio mentalis levis (keskivaikea älyllinen kehitysvamma), karkailutaipumus ja omaehtoisuus. Hän tarvitsee runsaasti apua, ohjausta ja valvontaa eikä häntä voi jättää yksin karkailutaipumuksen vuoksi. Hän käyttää edelleen vaippaa ja puhuu vain muutamia yksittäisiä sanoja. Häntä on usein autettava syömisessä ja pukeutumisessa.

Lastenneurologi C:n lausunnossa 4.9.2008 A:lle on suositeltu päiväkotipaikkaa kuntoutuksellisista syistä mieluiten kokopäiväisenä. Aluehallintoviraston päätöksen antamisen jälkeen 30.5.2011 päivätyn C:n lausunnon mukaan kokopäiväinen kuntouttava päivähoito on perusteltua. A:n päivittäiset taidot ovat huomattavasti ikätasosta jäljessä, vaikka huomioitaisiin Downin oireyhtymä. Samalla tavoin puheen kehitys on muusta tasosta jäljessä. Käytännössä A tarvitsee kuntoutusta sekä päivittäisissä toimissa että vastavuoroisessa kommunikaatiossa.

Lastenneurologi D:n lausunnon 27.5.2010 mukaan A:lle suositellaan edelleen kuntouttavaa päivähoitoa vuodeksi. 17.6.2010 päivätyn tarkennuksen mukaan kuntoutuksellista päivähoitoa suositellaan neljä tuntia päivässä. Tavoitteena on vuorovaikutustaitojen ja kommunikaation tukeminen.

A on aiemmin ollut kuntouttavassa päivähoidossa kokopäiväisesti. Hänen kehityksensä on selkeästi ikätasosta jäljessä. Riidatonta on, että toisten lasten kanssa toimiminen ja heidän esimerkistään mallin ottaminen edesauttaa hänen kehittymistään. Asiassa ei ole osoitettu, että A:n tilanteessa olisi tapahtunut muutosta aikaisempaan nähden. A:n kuntouttava päivähoito on siten edelleen järjestettävä kokopäiväisenä. Aluehallintoviraston päätöstä ei ole aihetta muuttaa.

Hallinto-oikeuden soveltamat oikeusohjeet

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 1 §, 2 § ja 34 §

Sosiaalihuoltolaki 17 § 2 momentti

Laki lapsen päivähoidosta 1 §, 2 § ja 7 a §

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

X:n kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta on valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden ja aluehallintoviraston päätökset kumotaan ja viranhaltijan päätös saatetaan voimaan.

Lasten päivähoito on subjektiivinen oikeus, joka koskee myös kehitysvammaisia. Kehitysvammaisten päivähoito tulee järjestää ensisijaisten lakien mukaisesti aina, kun se on mahdollista. A:lla on oikeus subjektiiviseen päivähoitoon vanhempien työssäkäynnistä johtuen.

Lääkärinlausuntojen perusteella on selvää, että A:n kehitys on ikätasosta jäljessä. Kiistatonta on, että muiden lasten kanssa toiminen edesauttaa hänen kehitystään. A:n päivähoito on järjestetty kuitenkin normaalisti 21 lapsen ryhmässä. A:n päivähoidosta saadun selvityksen mukaan päivittäistä neljän tunnin kuntoutuksellista päivähoitoa on pidettävä riittävänä lapsen tarpeisiin nähden. Muilta osin A:n päivähoidon tarve johtuu vanhempien työssäkäynnistä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on antanut lausunnon, jonka mukaan hallinto-oikeuden päätöstä ei ole syytä muuttaa. Kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa tarkoitettu yksilöllinen hoito ja huolenpito edellyttävät, että päätökset tehdään ottaen huomioon asiakkaan yksilölliset tarpeet, näin myös erityishuoltona järjestettävän kuntoutuksellisen päivähoidon osalta.

Lääkärinlausuntojen ja muiden selvitysten mukaan A tarvitsee päivähoitoa kehitysvammastaan johtuen ja siihen liittyen kuntoutuksellisten tarpeiden johdosta. Päivähoitoaikaa ei voida rajata vain osittain kuntoutukselliseksi, vaan päivähoito on päivittäisestä kestostaan riippumatta järjestettävä erityishuoltona.

B on antanut selityksen. X:n kaupungin valitus on hylättävä ja X:n kaupunki velvoitettava korvaamaan B:n oikeudenkäyntikulut korkeimmassa hallinto-oikeudessa 984 eurolla laillisine viivästyskorkoineen.

On selvää, ettei kehitysvammaisen oikeus kuntoutukselliseen päivähoitoon voi perustua kunnallisen päivähoidon taloudellisiin ja tuotantollisiin mahdollisuuksiin tarjota kuntoutuksellista päivähoitoa.

Oikeus kuntoutukselliseen päivähoitoon määräytyy ratkaisevasti kehitysvammaisuudesta johtuvan kuntouttavan päivähoiton tarpeen perusteella eikä esimerkiksi vanhempien työssäkäynnin perusteella. Jos kuntoutukselliset syyt edellyttävät kokopäiväistä päivähoitoa, päivähoiton ei voida katsoa osittainkaan johtuvan vanhempien työssäkäynnistä.

A:n kuntoutuksellisen päivähoiton tarpeesta on esitetty ristiriitaisia asiantuntijalausuntoja. Lastenneurologi D on lausunnossaan 27.5.2010 suositellut edelleen kuntouttavaa päivähoitoa vuodeksi. Kolme viikkoa myöhemmin 17.6.2010 hän on ilman uusia tutkimuksia ja perusteluja tarkentanut lausuntoaan siten, että kuntoutuksellista päivähoitoa suositellaan neljä tuntia päivässä tavoitteena vuorovaikutustaitojen ja kommunikaation tukeminen. B:n käsityksen mukaan D:n uusi lausunto on perustunut ainoastaan sosiaaliohjaajan esittämään vaatimukseen.

Hallinto-oikeudelle on esitetty myös lastenneurologi C:n toukokuussa 2011 antama lääkärinlausunto, jonka mukaan kokopäiväinen kuntouttava päivähoito on edelleen monellakin tapaa perusteltua. Jos A:n ikäinen lapsi karkailee, tarvitsee vaippoja, ruokaillessa valvontaa ja pukemisessa paljon apua, ei näiden taitojen kehittämistä voida rajata vain neljään tuntiin päivässä. Myös puutteet vastavuoroisessa kommunikaatiossa tulevat esiin ja niitä on harjoitettava koko päivä.

Kuntoutuksen ansiosta A:n taidot ovat kehittyneet ja hän on elokuussa 2012 aloittanut koulunkäynnin Marjatta-koulun esiasteella Helsingissä.

X:n kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta on antanut vastaselityksen.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Valitus hylätään. Hallinto-oikeuden päätöstä ei muuteta.
2. X:n kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta määrätään korvaamaan B:n oikeudenkäyntikulut korkeimmassa hallinto-oikeudessa 500 eurolla viivästyskorkoineen. Viivästyskorko määräytyy korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaisesti siitä lukien, kun kuukausi on kulunut korkeimman hallinto-oikeuden tämän päätöksen antamisesta.

Perustelut

1. Kun otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja perusteluissa mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen muuttamiseen ei ole perusteita.
2. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun lopputulos huomioon ottaen olisi kohtuutonta, jos B joutuisi pitämään oikeudenkäyntikulunsa kokonaan vahinkonaan. Tämän vuoksi X:n kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta on hallintolainkäyttölain 74 §:n nojalla määrättävä korvaamaan B:n oikeudenkäyntikulut korkeimmassa hallinto-oikeudessa edellä ratkaisuosasta ilmenevällä tavalla.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Anne E. Niemi

Eija Siitari-Vanne (t)

Alice Guimaraes-Purokoski

Tuomas Lehtonen

Outi Suviranta

Asian esittelijä,
oikeussihteeri Camilla Sandström

Jakelu

Päätös
Jäljennös

X:n kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta, maksutta
Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
B